ВЕРХОВНИЙ СУД СФОРМУВАВ ПРАВОВУ ПОЗИЦІЮ ЩОДО СТАНДАРТУ "ВІРОГІДНІСТЬ ДОКАЗІВ" АБО СТАНДАРТУ ПЕРЕВАГИ БІЛЬШ ВАГОМИХ ДОКАЗІВ ТОБТО КОЛИ ВИСНОВОК ПРО ІСНУВАННЯ СТВЕРДЖУВАНОЇ ОБСТАВИНИ З УРАХУВАННЯМ ПОДАНИХ ДОКАЗІВ ВИДАЄТЬСЯ БІЛЬШ ВІРОГІДНИМ, НІЖ ПРОТИЛЕЖНИЙ[1]

Верховний Суд

Реферат. Матеріал рубрики «Судова практика» узагальнює правову позицію Верховного Суду щодо стандарту доказування «вірогідність доказів» у господарському процесі. Відправною точкою є Закон України від 20.09.2019 № 132-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні», що набрав чинності 17.10.2019: він змінив назву ст. 79 ГПК України з «Достатність доказів» на «Вірогідність доказів» і виклав її в новій редакції. На відміну від достатності, новий стандарт вимагає від суду зіставляти докази позивача й відповідача. Обставина вважається доведеною, якщо докази на її підтвердження вірогідніші за докази на спростування, а питання вірогідності суд вирішує за внутрішнім переконанням, з'ясовуючи, чи факт скоріше мав місце, ніж не мав. Центральне місце в добірці посідає постанова Верховного Суду від 29.01.2021 у справі № 922/51/20, де цей підхід узгоджено з практикою ЄСПЛ, зокрема з рішенням від 23.08.2016 у справі «J. K. and Others v. Sweden»: у цивільних справах діє «баланс вірогідностей», тоді як у кримінальних справах країн загального права застосовують стандарт «поза розумним сумнівом». Перелічено постанови ВС, у яких застосовано стандарт переваги більш вагомих доказів (від 02.10.2018 у справі № 910/18036/17, від 23.10.2019 у справі № 917/1307/18, від 18.11.2019 у справі № 902/761/18, від 04.12.2019 у справі № 917/2101/17), а також постанову Великої Палати ВС від 18.03.2020 у справі № 129/1033/13-ц, де аналогічний стандарт використано в цивільній справі. Для дискусії наведено статтю Л. Майстренко (LexInform, 07.06.2021), яка ставить під сумнів вилучення з ГПК поняття «достатність доказів» і нагадує про гасло уніфікації процесуальних кодексів під час судової реформи 2016–2017 рр. Для судових експертів і юристів ця позиція означає, що висновок експерта суд оцінює в зіставленні з доказами протилежної сторони, тож переконливість і методична обґрунтованість дослідження впливають на те, чию версію буде визнано вірогіднішою. Додано посилання на Базу правових позицій ВС і суміжні матеріали журналу.

Ключові слова: стандарт доказування, вірогідність доказів, достатність доказів, перевага більш вагомих доказів, баланс вірогідностей, стаття 79 ГПК України, оцінка доказів, внутрішнє переконання суду, практика ЄСПЛ, Верховний Суд.

The Supreme Court's Legal Position on the "Probability of Evidence" Standard, or the Preponderance of Evidence Standard, Under Which a Finding That an Alleged Fact Exists Appears More Probable than the Opposite

Verkhovnyi Sud.

Abstract. Until October 2019 Ukrainian commercial procedure required evidence to be "sufficient". Law No. 132-IX of 20 September 2019, in force since 17 October 2019, renamed Article 79 of the Commercial Procedure Code of Ukraine "Probability of Evidence" and introduced a standard under which a fact is deemed proven if the evidence supporting it is more probable than the evidence rebut-

ting it. This digest presents the Supreme Court's interpretation of the new rule. In its ruling of 29 January 2021 in case No. 922/51/20 the Court held that the standard obliges judges to weigh the parties' evidence against each other and to decide, on their inner conviction, whether the disputed facts more likely than not occurred. The Court linked this approach to the case law of the European Court of Human Rights, notably J.K. and Others v. Sweden (2016), which contrasts the "beyond reasonable doubt" standard of criminal cases in common-law countries with the "balance of probabilities" applied in civil cases. The digest lists further rulings of 2018-2019 applying the preponderance-of-evidence standard and a 2020 Grand Chamber judgment applying it in a civil case. A commentary by L. Maistrenko questioning the removal of "sufficiency" from procedural law is also summarised. For forensic experts and lawyers the position matters because an expert opinion is assessed against the opposing party's evidence, so the persuasiveness and methodological soundness of an examination affect which version the court finds more probable.

Keywords: standard of proof, probability of evidence, preponderance of evidence, balance of probabilities, Commercial Procedure Code of Ukraine, evaluation of evidence, inner conviction, European Court of Human Rights, Supreme Court of Ukraine.

Реферат оприлюднено в журналі 26.10.2021. Відомості про першу публікацію уточнюються редакцією.

References

1. Verkhovnyi Sud. Verkhovnyi Sud sformuvav pravovu pozytsiiu shchodo standartu "Virohidnist dokaziv" abo standartu perevahy bilsh vahomykh dokaziv tobto koly vysnovok pro isnuvannia stverdzhuvanoi obstavyny z urakhuvanniam podanykh dokaziv vydaietsia bilsh virohidnym, nizh protylezhnyi [The Supreme Court's Legal Position on the "Probability of Evidence" Standard, or the Preponderance of Evidence Standard, Under Which a Finding That an Alleged Fact Exists Appears More Probable than the Opposite] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2021. Vol. 6, No. 5 (35). URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu/5966-verkhovnij-sud-sformuvav-pravovu-pozitsiyu-shchodo-zastosuvannya-v-gospodarskomu-protsesi-standartu-dokazuvannya-virogidnist-dokaziv-abo-standart-perevagi-bilsh-vagomikh-dokaziv-tobto-koli-visnovok-pro-isnuvannya-stverdzhuvanoji-obstavini-z-urakhuvannyam-podanikh-dokaziv-vidaetsya-bilsh-virogidnim-nizh-protilezhnij (onovlena versiia vid 28.10.2021). [in Ukrainian].